

# การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.)

## DEVELOPMENT OF TOURISM FOR ALL IN THE EASTERN ECONOMIC

ประกาศ ปาวา ทองสว่าง<sup>1</sup> และสันติธร ภูริภักดี<sup>2</sup>

Prakart Pawa Thongsawang<sup>1</sup> and Santidhorn Pooripakdee<sup>2</sup>

คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม<sup>1</sup>

Faculty of Business Administration Siam Technology College<sup>1</sup>

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร<sup>2</sup>

Faculty of Management Science Silpakorn University<sup>2</sup>

Email: octoberap@gmail.com<sup>1</sup>

Received 26 January 2023; Revised 23 February 2023; Accepted 29 February 2024.



### บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ลำดับขั้นตอนการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบลูกโซ่ จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวของโครงการ (EEC.) นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ตัวแทนผู้ประกอบการเคลื่อนไหว ตัวแทนผู้ประกอบการไต่ยน ตัวแทนผู้ประกอบการสายตา และตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวนสิ้น 34 ท่าน วิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบทนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ประกอบด้วย 4 แนวทางเชิงนโยบาย ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อสร้างภาพลักษณ์ท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล 2) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อนำไปสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวของคนทั้งมวล 3) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการยกระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลรองรับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ และ 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

**คำสำคัญ :** จัดการการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล, ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

### Abstract

The objectives of this qualitative research were to develop a guideline for tourism for all of the EEC. development project. For doing this research, the sequence of data analysis's presentation, the researchers used phenomenological data analysis and also applied in-depth interviews. The researcher selected a group of key informants snowball sampling from government

agencies, private sectors and people involved in tourism management of the Eastern Economic Corridor Development Project which are also included tourism academics, representative of the mobility impaired, representative for the hearing impaired, visually impaired representative and representatives of the elderly. The sample consisted of 34 people.

The results of the research revealed that the development guidelines for tourism for all of the Eastern Economic Corridor Development Project consisted of 4 proposed policy: 1.) Creating an image of tourism for all; 2.) Promoting community participation in order to lead to a tourism city for all; 3.) Upgrading the quality of tourism service standards for all to support the tourism of disabled tourists and elderly tourists; and 4.) Raising the standards of tourist attractions for all of the Eastern Economic Corridor Development Project.

**Keywords:** Tourism Management, Tourism for All, Eastern Economic Corridor (EEC.)

## บทนำ

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจำนวนมาก และมีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวสูง อาทิเช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ (Tourism Recreation) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม (Agro Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (Business Tourism) หรือธุรกิจไมซ์ (MICE : Meetings, Incentives, Conventions (หรือ Conferencing), และ Exhibitions) (Ministry of Tourism and Sports, 2022) โดยเฉพาะในเมืองพัทยา อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้น (Man-Made Attraction) อาทิเช่น สวนสนุก สวนน้ำ ศูนย์การค้า สถานบันเทิง และการจัดงานกิจกรรมพิเศษ อย่างเช่น การจัดแข่งขันกีฬาทางน้ำ การจัดแสดงคอนเสิร์ต และการแสดงนิทรรศการระดับนานาชาติ เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดสิ่งจูงใจในการท่องเที่ยว (สำนักงานยุทธศาสตร์และงบประมาณ, 2563) นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ ภายใต้โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ยังได้พัฒนา และนำเสนอ กิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวแบบกลุ่มครอบครัว กลุ่มธุรกิจ และการลงทุนนานาชาติ (Office of the Eastern Special Development Zone Policy Committee (ESEC), 2022)

จากการทบทวนยุทธศาสตร์ และทิศทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ EEC. ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนปฏิบัติการในเขตการพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก (พ.ศ. 2559 - 2563) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 - 2560 ยุทธศาสตร์การตลาดท่องเที่ยว แผนวิสาหกิจการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) พ.ศ. 2560 - 2564 แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนภาค และนโยบายประชารัฐ พบว่า การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ EEC. มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์และแนวทางภายใต้แผนดังกล่าว อาทิเช่น ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ด้วยการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เชิงธุรกิจของภาคบริการ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,

2563) ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นโยบายของรัฐบาลเรื่องการเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทย 4.0 (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) นอกจากนี้ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ได้เสนอ ทิศทางและแผนงาน/โครงการภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวชาติ ฉบับที่ 2 ในเรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวภาค ตะวันออก ดังนี้ คือ (1) ด้านชายหาด ทะเล เช่น เกาะล้าน เกาะเสม็ด (2) พักผ่อนเป็นแหล่ง MICE City แหล่ง ท่องเที่ยวกีฬา ทางน้ำ ท่าเรือสำราญ (3) การจัดกิจกรรมและมหรหรรรมในพื้นที่พัทยาและชลบุรี (4) แหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม และ (5) แหล่งจอดเรือยอร์ช และศูนย์ซ่อมบำรุง ในจังหวัดชลบุรี (Ministry of Tourism and Sports, 2017)

ด้วยความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทำให้โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก สามารถดึงดูดผู้มาเยือนให้จำนวนสูงขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง โดยมีสัดส่วนกลุ่มผู้มาเยือนหลักยังคง เป็นชาวไทยโดยเฉลี่ยร้อยละ 70 และเป็นชาวต่างชาติรวมกลุ่มประเทศอาเซียน ร้อยละ 30 (กรมการท่องเที่ยว, 2564) จากข้อมูลข้างต้น พบว่า โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีสัดส่วนผู้มาเยือนเพิ่มขึ้น ตลอดระยะเวลา โดยมีปัจจัยหลัก คือ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่ง ท่องเที่ยวทางศาสนา รองลงมาเห็นว่าการท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มี ความปลอดภัย และมีอาหารรสชาติอร่อย ทั้งนี้ผู้มาเยือนส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 25 - 45 ปี มีวัตถุประสงค์หลัก ของการเดินทางมาท่องเที่ยวที่โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก คือ ต้องการมาท่องเที่ยวและ พักผ่อน รองลงมาคือ การเยี่ยมญาติหรือเพื่อน และเดินทางมาเพื่อไหว้พระปฏิบัติธรรม ตามลำดับ (Department of Tourism, 2021) เมื่อพิจารณาข้อมูลแล้วสามารถพิจารณาได้ว่า โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค ตะวันออกนับเป็นอีกกลุ่มจังหวัดที่ได้รับความนิยมจากผู้เดินทาง และมีโอกาสในการเติบโตทางการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากจำนวนผู้มาเยือนมีสถิติสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี อีกทั้งมีการพัฒนาสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มาเยือน ได้ทุกกลุ่มเชื้อชาติ และกลุ่มอายุ อีกทั้งโครงการ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยมีการผสมผสานกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ดึงดูดให้ผู้มาเยือน ทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติต่างเดินทางมาอย่างต่อเนื่อง จึงนับเป็นจุดเด่นที่สำคัญในการท่องเที่ยวของโครงการ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จะมีความได้เปรียบในแง่ ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในเขตภาคตะวันออก แต่เมื่อพิจารณาในแง่ของการบริหารจัดการ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้พิการ และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุแล้ว พบว่า ยังมีปรากฏไม่เด่นชัดมากนัก เช่นเดียวกับแผนหรือนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ พบว่า มีการกำหนดกิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ จะกันไปเพื่อรองรับ และมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวทั่วไปมากกว่าที่จะเน้นดูแลหรือรองรับนักท่องเที่ยว ผู้พิการ และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ซึ่งนับเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในอนาคต เมื่อพิจารณาจากปัจจุบัน สังคมโลกเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) และสังคมคนพิการ (Disabled Society) เนื่องจากประชากรโลกมี แนวโน้มเป็นผู้สูงอายุมากขึ้น และอายุที่เพิ่มมากขึ้นมีความสัมพันธ์กับการเกิดความพิการ จากการคาดการณ์ของ องค์การสหประชาชาติสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 9.2 ในปี 2533 เป็น ร้อยละ 11.7 ในปี 2556 และอาจเพิ่มสูงถึงร้อยละ 21.1 ในปี 2593 (หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 2564) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาด้านการจัดการการท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ในปัจจุบันนั้น ยังมีข้อจำกัดสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้พิการ และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุหลายประการ เช่น สิ่ง อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น ทางลัด ประตูเข้า-ออก อาคาร ที่จอดรถสำหรับผู้ พิการที่มีอยู่อย่างจำกัด และไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคคลทั่วไปในการเว้นที่ว่างสำหรับการจอดรถของผู้พิการ

รวมถึงการบริการขนส่งสาธารณะที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางท่องเที่ยวของผู้พิการ อาทิเช่น รถรับจ้างสาธารณะสำหรับผู้พิการ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้มีพื้นที่ทางการท่องเที่ยวของผู้พิการ และผู้สูงอายุมีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งประชาชนทั่วไปยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้พิการ และผู้สูงอายุ และมักมองว่า การเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มคนดังกล่าวล้วนมีแต่ความยากลำบากมากกว่าความสนุกสนาน จึงทำให้สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมถึงธุรกิจที่สนับสนุนการท่องเที่ยวมองข้ามนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไป

การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All) จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญ และเป็นกระแสที่นิยมที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล มีการออกแบบเพื่อรองรับสำหรับคนทุกคน นั้นหมายถึง ทุกเพศ ทุกวัย ทุกสภาพกาย โดยเฉพาะคนพิการและผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การบริการสาธารณะ และกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ โดยปราศจากอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากความต่างทางสภาพร่างกาย อายุ (Ministry of Tourism and Sports, 2021) การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล จึงเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นในเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชลบุรี และประเทศไทย

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการวิจัย เพื่อศึกษาและประเมินความพร้อมของการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ตลอดจนกระบวนการวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้พิการ และผู้สูงอายุ เพื่อนำเอาผลวิจัยที่ได้รับ มาแนะนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะทางในการพัฒนา และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน และ/หรือ สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงบริการต่าง ๆ ให้มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ รวมถึงการสร้างหลักประกันด้านความปลอดภัย เพื่อความเชื่อมั่น และสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวสำหรับท่องเที่ยวผู้พิการ และนักท่องเที่ยวสูงอายุทุกคน ที่มาท่องเที่ยวในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และนำไปใช้ในสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้สาธารณะชนเข้าใจความต้องการการท่องเที่ยว และก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยวผู้พิการ และนักท่องเที่ยวสูงอายุ ซึ่งเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าศักยภาพของผู้พิการ และผู้สูงอายุไม่ได้น้อยกว่าบุคคลปกติทั่วไป ตลอดจนผู้ประกอบการทั้งภาครัฐ และเอกชนเตรียมความพร้อมให้การท่องเที่ยวของประเทศ ที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอีกด้วย

### วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.)
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย กลยุทธ์ และแผนงานที่เป็นแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.)
3. เพื่อสร้างแผนภาพกระบวนการเชิงนโยบายที่เป็นแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.)

### การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All)

การท่องเที่ยวเพื่อทั้งหมด หรือ TFA (Tourism for All) การท่องเที่ยวแบบครบวงจรเพื่อคนทั้งหมด (Tourism for All) เป็นแนวคิด ระดับสากล ซึ่งไม่สามารถให้คำจำกัด ความที่แน่นอนได้ แต่กล่าวได้ว่า ลักษณะเด่นของการท่องเที่ยวแนวคิดนี้ คือมุ่งเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อ นักท่องเที่ยว และ/หรือนักเดินทาง “ทุกคน” (Bélanger and Jolin, 2011; ENAT, 2018a; UNWTO, 2013, 2016) Tourism for All ให้ความสำคัญว่า “ทุกคน” ต้องเข้าถึงสินค้าและบริการ ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกจำกัด ด้วยเพศ อายุ สภาพร่างกาย หรือความสามารถทางภาษา การท่องเที่ยวแนวคิดนี้ ประกอบไป ด้วย 3 หลักการ คือ ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) การมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน (Equitable Participation) และการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืน (Sustainability)

ผู้วิจัยเห็นว่า การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งหมด ถึงเป็นกระแสการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจ ซึ่งเป็นการสร้างแนวทางการท่องเที่ยวที่คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสภาพร่างกาย สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การบริการสาธารณะ และกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้ด้วยความสะดวกสบาย ปลอดภัย และปราศจากอุปสรรค ปัญหา ที่อาจเกิดขึ้นจากความแตกต่างทางสภาพร่างกาย อายุ และเพศสภาพ การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งหมด จึงเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีขึ้นในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

#### **การท่องเที่ยวแบบเข้าถึงได้ (Accessible Tourism)**

ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) คือ การทำให้ “ทุกคน” เข้าถึงสินค้าและบริการของการท่องเที่ยว ได้โดยไม่ถูกจำกัดในหลาย ๆ ประเทศ โดยใช้คำว่า การท่องเที่ยวแบบเข้าถึงได้ (Accessible Tourism หรือ Access Tourism) บางประเทศอาจเรียกว่า Inclusive Tourism หรือ Barrier-Free Tourism (Eichhorn, V., and Buhalis, D., 2011; ENAT, 2018a; Münch and Ulrich, 2011; UNWTO, 2013, 2016) Accessible Tourism ให้ความสำคัญกับกลุ่มบุคคลที่ไม่สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการได้อย่างเท่าเทียม (People with Disabilities) (Allan, 2015; Brown, 1999; Loi and Kong, 2017) ในอดีตคำว่า Disability มักใช้อธิบายคุณลักษณะของบุคคลที่สูญเสีย สมรรถภาพทางร่างกาย หรือ จิตใจ เช่น ทางการมองเห็น ทางการเคลื่อนไหว ทางการได้ยิน ทางจิตเวช แต่ปัจจุบัน People with Disabilities ตามบริบทของการท่องเที่ยวแบบ ครบวงจร เพื่อคนทั้งหมดยังครอบคลุม ไปถึงบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ เป็นพิเศษ อาทิเช่น สตรีมีครรภ์ ผู้สูงอายุ ผู้เดินทางพร้อมเด็กเล็ก ผู้เดินทาง ที่มีกระเป๋าเดินทางใบใหญ่ บุคคล ที่มีอาการบาดเจ็บแบบชั่วคราวนักท่องเที่ยวทำงาน สายตาสั้น นักท่องเที่ยวนั่งรถเข็น นักท่องเที่ยว ต่างชาติในเมืองไทย นักเดินทาง ชาวไทยในต่างประเทศ นักเดินทาง ที่ขาแพลง หรือ แม้แต่นักท่องเที่ยว ที่ไม่ชอบทางเดินที่ลาดชันมาก เพื่อให้เข้าถึงสินค้าและบริการของการท่องเที่ยวได้สะดวกขึ้น (UNWTO, 2016) เพราะฉะนั้น คำว่า ภาวะความพิการ (Disability) จึงไม่ได้หมายความว่า ความผิดปกติ หรือ ความบกพร่องของตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็น การอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อจำกัดในการเข้าถึงสินค้าและบริการในการท่องเที่ยวอีกด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่า การเดินทางท่องเที่ยวด้วยการเพิ่มความต้องการในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ เช่น การเคลื่อนไหว การมองเห็น การได้ยิน และการรับรู้ เพื่อให้แต่ละบุคคลได้รับความเสมอภาค และศักดิ์ศรี ที่เท่าเทียมกันผ่านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยว ที่ถูกออกแบบมาเพื่อทุกคน (Universal Design) ซึ่งคำจำกัดความนี้หมายรวมถึง ผู้ที่เดินทางพร้อมกับเด็ก ๆ ผู้สูงอายุ และคนพิการ อีกด้วย

#### **การมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม (Equitable Participation)**

ความเท่าเทียม (Equitable) คือ หลักการสำคัญของการท่องเที่ยวแบบ ยั่งยืน ในต่างประเทศให้ความสำคัญกับ เรื่องนี้มากและถือเป็นหลักพื้นฐาน ของชีวิตประจำวัน อย่างในโรงเรียนเด็ก สามารถแสดงความ

คิดเห็นอย่าง เท่าเทียม โดยไม่ถูกข้อจำกัดด้วยอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือความพิการ ที่สำคัญประเด็นนี้ยัง เกี่ยวพันกับ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของ องค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals - SDGs) ไม่ว่าจะเป็นข้อ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ (Reduced inequalities) หรือ ข้อ 16 สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่ แบ่งแยก (Peace, Justice, and Strong Institutions) (สหประชาชาติ, 2566) เพราะฉะนั้นการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนจึงต้องยึดหลักความเข้าใจถึง เจื้อนไข และขีดจำกัดของผู้ใช้บริการ ในสถานที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ให้บริการ และผู้ประกอบการต้องพร้อมปรับ ทักษะคติของตัวเอง เรียนรู้และเข้าใจ ศักยภาพของผู้อื่น ไม่ด่วนตัดสินจาก ภายนอก จึงจะช่วยให้การวางแผน การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อคนทั้งมวล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ความ เท่าเทียมอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยเห็นว่า การท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มีเป้าหมายเพื่อ นำไปใช้ในกระบวนการท่องเที่ยวภายในประเทศต่าง ๆ การท่องเที่ยวที่เท่าเทียมกันโดยเคารพเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่ง มุ่งเน้นความเคารพต่อผู้อยู่อาศัย และวิถีชีวิตของผู้คน ตลอดจนความยั่งยืนของความก้าวหน้าด้านการท่องเที่ยว ของท้องถิ่นโดยชุมชน โดยทั่วไปคำว่า "การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน" เกี่ยวข้องกับการกระจายตัว ของรายได้ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งภูมิภาค ประเทศ หรือ ดินแดน ซึ่งการลงทุนทั้งหมดของภาครัฐ และ ภาคเอกชนจะดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งถึงเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาการเพิ่มขีด ความสามารถการสร้างรายได้ และการจ้างงานใหม่ รวมถึงโอกาสในการเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวอย่าง เท่าเทียมที่มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

### ความยั่งยืน (Sustainability)

ความยั่งยืน (Sustainability) เป็น อีกหนึ่งแนวความคิดที่อยู่ภายใต้ การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล โดยมี เนื้อหาเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทั้ง การอนุรักษ์ทรัพยากร และการนำมาใช้ อย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ การดำรงชีวิตชีวิตอย่างเหมาะสมใน ระยะยาว (Morrison, 2013; UNWTO, 2016) การเข้าใจ และเคารพใน แนวคิด ความยั่งยืน จะช่วยให้เศรษฐกิจเติบโต ก่อให้เกิดการจ้างงาน การปกป้อง สิ่งแวดล้อม และการรักษามรดก ทาง วัฒนธรรม ดังนั้นหน่วยงานในระดับ ท้องถิ่นและภูมิภาค (Destination Management Organization : DMOs) จึงต้องนำมาพิจารณา ประกอบการวางแผนการส่งเสริมแหล่ง ท่องเที่ยวแบบเข้าถึงได้ (Accessible Tourism Destination) หัวใจหลักของความยั่งยืนต้อง เริ่มจากการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ว่า ต้นทุนหรือคุณค่าของทรัพยากรคือ อะไร เพื่อจะได้คงเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้มากที่สุด โดยอาจใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย ตลอดจนยกระดับมาตรฐาน การบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึก ประทับใจ อยากใช้เวลาท่องเที่ยวใน สถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยว ซ้ำ อีก ขณะเดียวกันภาคส่วนต่าง ๆ ทั้ง ภาครัฐและเอกชนยังควรร่วมมือกัน จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น ดึง ความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นต้น แล้วนำไปประชาสัมพันธ์หรือหาวิธีส่งเสริมการขาย เพื่อให้ นักท่องเที่ยวอยากเดินทางมาเยี่ยมชม วิธีการนี้นอกจากจะทำให้เกิดทิศทางการทำงานที่เป็นรูปธรรมแล้ว ยังทำให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็ง และเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น อีกทางหนึ่ง ด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นความต้องการด้านการมูลค่าทางเศรษฐกิจ พร้อมกับการหาแนว ทางการอยู่ร่วมกันของการท่องเที่ยวกับท้องถิ่นโดยชุมชน ในขณะที่การดูแลรักษาทุนในมิติต่าง ๆ อาทิเช่น ทุนทาง ทรัพยากรธรรมชาติให้มีความบริสุทธิ์ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการท่องเที่ยว รวมถึงการบริหารจัดการอย่าง เป็นระบบ และมีงานวิชาการที่เกี่ยวข้องมากมายสนับสนุนเรื่องดังกล่าว โดยได้สะท้อนออกมาเป็นข้อมูลทาง วิทยาศาสตร์ (Scientific Based) ที่มีสารประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายในระดับต่าง ๆ และมีอิทธิพลมากขึ้น

ในช่วงเวลาปัจจุบัน เช่น การจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวมต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม (Tourism Satellite Account-System of Environmental Economic Accounting : TSA-SEEA) ระดับพื้นที่ การประเมินผลิตภัณฑ์มวลรวมสีเขียว (Green GDP.) ภาคการท่องเที่ยว และการจัดทำข้อมูลเพื่อพัฒนาส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน เช่น ดัชนีวัดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวและการเดินทาง (Travel and Tourism Competitiveness Index : TTCI.) เป็นต้น

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยตามนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการทำวิจัยครั้งนี้ลำดับขั้นตอนการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology Methodology) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) จากนั้นผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของโครงการฯ และ ตัวแทนผู้บกพร่องทางการเคลื่อนไหว ตัวแทนผู้บกพร่องทางการได้ยิน ตัวแทนผู้บกพร่องทางสายตา และตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 34 ท่าน ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์การวิจัย ผู้วิจัยจึงดำเนินการนำข้อมูลเบื้องต้นเข้าสู่การสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการของโครงการฯ นักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้พิการผู้สูงอายุ ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) อันประกอบด้วย แหล่งของข้อมูล ช่วงเวลา และบุคคลผู้ให้ข้อมูล ยืนยันผลลัพธ์การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) ของภาครัฐและเอกชนของโครงการ EEC. ผลลัพธ์เชิงคุณภาพได้เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์เชิงนโยบาย เพื่อพิจารณามิติของผลกระทบเชิงการท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) แล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องกับนโยบายของโครงการ EEC.

ตาราง : แสดงประเภทและจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

หน่วยงานภาครัฐ	หน่วยภาคเอกชน	นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว	ตัวแทนผู้พิการ	ตัวแทนผู้สูงอายุ
จำนวน 15 ท่าน	จำนวน 5 ท่าน	จำนวน 9 ท่าน	3 ท่าน	2 ท่าน

\*การสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)

อนึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) แบบการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) อันได้แก่

1) หน่วยงานภาครัฐของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ประกอบด้วย สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชลบุรี สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดระยอง สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดฉะเชิงเทรา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระยอง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดฉะเชิงเทรา องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดระยอง สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15 ท่าน

- 2) หน่วยงานเอกชนของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ประกอบด้วย ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนตะเคียนเตี้ย ผู้ประกอบการชุมชนบ้านซากแก้ว ผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 5 ท่าน
- 3) นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม จำนวน 9 ท่าน
- 4) ตัวแทนผู้พิการ จำนวน 3 ท่าน
- 5) ตัวแทนผู้สูงอายุ จำนวน 2 ท่าน

### ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ผ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูล เพื่อการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย กลยุทธ์ และแผนงานที่เป็นแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ของโครง EEC. และเพื่อให้สามารถนำข้อสรุปงานวิจัยที่เกิดขึ้นเกิดแนวทางการประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ผู้วิจัยจึงสร้างแนวทางเชิงนโยบาย ทั้งสิ้น 3 นโยบาย 3 กลยุทธ์หลัก โดยประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์รอง 1 กลยุทธ์เสริม

โดยในขั้นแรกเริ่มการวิเคราะห์หาประเด็นแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ด้วยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวม เรียบเรียง ทบทวนเอกสาร วรรณกรรม รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล แล้วนำมา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความ ซึ่งเรียกว่า เป็นวิธีการนิรนัย (Deductive Approach) โดยได้ผลสรุปว่า ประเด็นร่าง แนวโน้มกลยุทธ์ของนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครง EEC. ได้จากการวิจัยเอกสาร ประกอบด้วย มีแนวทาง องค์ประกอบ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงาน ดังนี้

**แนวทางเชิงนโยบายที่ 1 :** การสร้างภาพลักษณ์ท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All) ของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เป้าประสงค์เชิงนโยบาย เพื่อส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

**กลยุทธ์หลัก :** การส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All) สำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีแผนการดำเนินงาน 4 แผนงาน ได้แก่

- 1.การจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวของผู้พิการและผู้สูงอายุ
- 2.การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโซเชียล และสื่อออนไลน์ที่เหมาะสมต่อการเข้าถึงข้อมูลของนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
- 3.การจัดทำคู่มือการท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
4. การพัฒนาฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ที่สามารถอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของนักท่องเที่ยว

**แนวทางเชิงนโยบายที่ 2 :** การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นเมืองท่องเที่ยวของคนทั้งมวล (Tourism for All City) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยว (Tourism for All City) สำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เป้าประสงค์เชิงนโยบาย 1.) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกต้องตามมาตรฐาน 2.) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของคนในชุมชน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่

**กลยุทธ์หลัก :** การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านการบริการ ด้านการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีแผนการดำเนินงาน 2 แผนงาน อันได้แก่

1.สถาบันการศึกษาจัดหลักสูตรเพื่อพัฒนา ประชาชนท้องถิ่น ให้มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้แก่ หลักสูตรอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการบริการสำหรับประชาชนท้องถิ่น หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตรอบรมภาษาต่างประเทศสำหรับประชาชนท้องถิ่นและพนักงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Medical Services: EMS)

2.การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างพอเพียงสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

**กลยุทธ์รอง :** การกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว มีแผนการดำเนินงาน 3 แผนงาน ได้แก่

1.การจัดตั้งคณะกรรมการจากประชาชนในชุมชนเพื่อดูแล และจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

2.การส่งเสริมการกระตุ้น และติดตามให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว

3.การส่งเสริมให้มีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดแผนงาน และการประเมินแผนงานการพัฒนาการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กับชุมชน

**แนวทางเชิงนโยบายที่ 3 :** การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล รองรับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เป้าประสงค์เชิงนโยบาย 1.) เพื่อให้เกิดการสร้างเสริมสินค้า บริการด้านการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ 2.) เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพด้านการบริการที่ได้มาตรฐาน 3.) เพื่อเพิ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่เดินทางท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ให้มากขึ้น ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่

**กลยุทธ์หลัก :** การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยว มีแผนการดำเนินงาน 3 แผนงาน อันได้แก่

1.การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ประกอบด้วย บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรในหน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการและพนักงานบริการด้านการท่องเที่ยว ในด้านทักษะการบริการสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

2.การส่งเสริมการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น สำหรับบุคลากรทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรในหน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการและพนักงานบริการด้านการท่องเที่ยว

3.การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นของสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวผู้พิการ และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ได้แก่ หลักสูตรอบรมเพื่อเพิ่มทักษะการบริการสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการ และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ หลักสูตร Health Care for Handicapped หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ หลักสูตรอบรมภาษาต่างประเทศสำหรับพนักงานโรงแรม ร้านอาหาร และพนักงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Medical Services: EMS)

**กลยุทธ์รอง :** การพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เสริมสร้างประสบการณ์ มีแผนการดำเนินงาน 4 แผนงาน อันได้แก่

1.การพัฒนา และส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ที่มีลักษณะพิเศษและแปลกใหม่ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) และสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของทั้ง 3 จังหวัดของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้มีความหลากหลายและดึงดูดใจมากขึ้น

2.การส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อประสบการณ์ที่ดี จากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาจากภูมิปัญญาของท้องถิ่น

3.การพัฒนา และส่งเสริมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวผู้พิการ และนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุสามารถมีส่วนร่วมได้ ด้วยการจัดทำปฏิทินการท่องเที่ยวสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุตลอดทั้งปี

4.พัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลหรือระบบสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

**กลยุทธ์เสริม :** การส่งเสริมให้สถานประกอบการประยุกต์ใช้มาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีแผนการดำเนินงาน 3 แผนงาน อันได้แก่

1.การส่งเสริม และสนับสนุนการลงทุนสำหรับการปรับปรุงของธุรกิจทางการท่องเที่ยว

2.การส่งเสริมการกระตุ้นการพัฒนา และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในธุรกิจทางการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานด้วยมาตรการลดหย่อนภาษี

3.สนับสนุนการผลักดันให้สถานประกอบการทางการท่องเที่ยวผ่านมาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ด้วยการจัดประกวดสถานประกอบการที่ปราศจากอุปสรรค (Barrier – Free Enterprise) และจัดทำทำเนียบรายชื่อสถานประกอบการที่ได้มาตรฐานเพื่อประชาสัมพันธ์ในสื่อต่าง ๆ ต่อไป

**แนวทางเชิงนโยบายที่ 4. :** การยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เป้าประสงค์เชิงนโยบาย 1.) เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและ 2.) เพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุทุกคนได้รับบริการทางการท่องเที่ยวที่เท่าเทียม มีความสะดวกและปลอดภัยในการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่

**กลยุทธ์หลัก :** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียง

เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อันปราศจากอุปสรรค (Barrier - Free Destination) มีแผนการดำเนินงาน 3 แผนงาน อันได้แก่

1. พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ของแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน ได้แก่ ทางลาด เส้นทางเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ
2. พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (Amenity) ของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้ได้มาตรฐานตามหลักอารยสถาปัตย์ ได้แก่ ห้องน้ำ ทางลาด เส้นทางเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ ที่จอดรถ รววจับหรือราวกันตก ที่นั่งสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุ ทางสัญจรภายในแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ
3. พัฒนาป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยมุ่งเน้นความเรียบง่ายและสร้างความเข้าใจได้ดี มีภาพหรือคำอธิบายที่เรียบง่ายสำหรับนักท่องเที่ยวพิการและนักท่องเที่ยวสูงอายุ รวมถึงนักท่องเที่ยวทุกคน ไม่ว่าจะมีความรู้ระดับไหน อ่านหนังสือออกหรือไม่ อ่านภาษาต่างประเทศได้หรือไม่ หรืออาจใช้รูปภาพเป็นสัญลักษณ์สากลสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย

**กลยุทธ์รอง :** การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค เส้นทางเดินทางเพื่อเสริมสร้างความสะดวกและความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีแผนการดำเนินงาน 5 แผนงาน อันได้แก่

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคที่ดีสิ่งอำนวยความสะดวก และเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงภายในจังหวัดอื่น ๆ รอบ ๆ โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.)
2. การปรับปรุงระบบคมนาคมขนส่งและสาธารณูปโภคสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อสร้างเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ทั้ง 3 จังหวัด
3. สนับสนุนการติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV.) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวผู้พิการ และนักท่องเที่ยวสูงอายุ
4. สนับสนุนการติดตั้งไฟฟ้าในแหล่งท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกให้ทั่วถึง
5. สนับสนุนการติดตั้งป้ายสัญลักษณ์ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการสื่อสาร และความเข้าใจที่ตรงกัน

**ตาราง :** แสดงกระบวนการเชิงนโยบาย เป้าประสงค์เชิงนโยบาย และมิติเชิงกลยุทธ์ที่เป็นแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.)

แนวทางเชิงนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.)			
แนวทางเชิงนโยบายที่ 1.	แนวทางเชิงนโยบายที่ 2.	แนวทางเชิงนโยบายที่ 3.	แนวทางเชิงนโยบายที่ 4.
<ul style="list-style-type: none"> <li>■ การสร้างภาพลักษณ์ท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All) ของ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อเป็นเมืองท่องเที่ยวของคนทั้งมวล (Tourism for All City) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล รองรับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>■ การยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ</li> </ul>

<p>โครงการพัฒนาระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ</p>	<p>เพื่อการสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยว (Tourism for All City) สำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ</p>						
<b>เป้าประสงค์เชิงนโยบาย</b>							
<p>1) เพื่อส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ</p>	<p>1) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกต้องตามมาตรฐาน 2) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของคนในชุมชน</p>	<p>1) เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคสินค้าบริการด้านการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ 2) เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพด้านการบริการที่ได้มาตรฐาน 3) เพื่อเพิ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่เดินทางท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก และสร้างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ให้มากขึ้น</p>	<p>1) เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีอารยสถาปัตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ 2) เพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุทุกคนได้รับการบริการทางการท่องเที่ยวที่เท่าเทียม มีความสะดวกและปลอดภัยในการท่องเที่ยว</p>				
<b>กลยุทธ์หลัก</b>	<b>กลยุทธ์หลัก</b>	<b>กลยุทธ์รอง</b>	<b>กลยุทธ์หลัก</b>	<b>กลยุทธ์รอง</b>	<b>กลยุทธ์เสริม</b>	<b>กลยุทธ์หลัก</b>	<b>กลยุทธ์รอง</b>
<p>การส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All) สำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและ</p>	<p>การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านการบริการ การท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยว</p>	<p>การกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการการท่องเที่ยว</p>	<p>การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการท่องเที่ยว</p>	<p>การพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เสริมสร้างประสบการณ์</p>	<p>การส่งเสริมให้สถานประกอบการประยุกต์ใช้มาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยว</p>	<p>การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว</p>	<p>การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค เส้นทาง การเดินทางเพื่อเสริมสร้างความสะดวกและความ</p>

นักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ	ผู้พิการและ นักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ			นักท่องเที่ยว ผู้พิการและ นักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ	พิการและ นักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุให้ได้ มาตรฐานสู่ การเป็นแหล่ง ท่องเที่ยวของ โครงการ พัฒนา ระเบียบ เศรษฐกิจ พิเศษภาค ตะวันออก อันปราศจาก อุปสรรค (Barrier – Free Destination)	ปลอดภัย ให้กับ นักท่องเที่ยวผู้ พิการและ นักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุ
-----------------------------	--	--	--	---	--	--

### อภิปรายผล

ผู้วิจัยแนวทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ประกอบไปด้วยแนวทางเชิงนโยบาย ทั้งสั้น 3 นโยบาย 3 กลยุทธ์หลัก โดยประกอบไปด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์รอง 1 กลยุทธ์เสริม และแผนการดำเนินการ 27 แผนงาน ซึ่งเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกรอบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงดำเนินการเชื่อมโยงผลสรุปงานวิจัยกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงให้เห็นว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น มีแนวทางที่มีความเชื่อมโยงกับผลงานวิจัยต่าง ๆ ดังแสดงตามแนวทางเชิงนโยบายดังต่อไปนี้

**แนวทางเชิงนโยบายที่ 1.** การสร้างภาพลักษณ์ท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (Tourism for All) ของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) การสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ เป้าประสงค์เชิงนโยบาย เพื่อส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ และมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเพื่อผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2564 ที่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาว่า กลุ่มจังหวัดในโครงการ EEC. มีการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ต้นทุนทางธรรมชาติ ทุนวัฒนธรรม และทุนสังคมที่หลากหลายอย่างสมดุล และยั่งยืน เปิดประตูการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชายแดนและประเทศเพื่อนบ้าน หมายถึง การสนับสนุนการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ด้วยสินค้าและบริการ ที่มีมาตรฐานสากลกำหนดไว้ด้วยความยินดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับสอดคล้องกับ การศึกษาของ Chen, C. A. (2016) ที่เสนอให้ดำเนินกลยุทธ์การตลาดโดยนำเสนอ และเชิญเชิญผู้ประกอบการเรือสำราญจากต่างประเทศมาเยี่ยมชมแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวภายในประเทศ และสอดคล้องกับการศึกษาของจิรัชมา งามเลิศนัย, คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา และ อังสุมาลิน จ่านอง (2564) ได้กล่าวว่า ควรมีการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเรือสำราญแบบเชื่อมโยง ได้แก่ การทำการตลาดเชิงรุกร่วมกับสายการบินเรือ และภาคีในระดับภูมิภาค ทำการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเพื่อให้ผู้โดยสารรับรู้และตัดสินใจท่องเที่ยว จัดกิจกรรมส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ใหม่ ๆ ให้เป็นที่รู้จัก

สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่ส่งเสริมให้มีการจัดกลยุทธ์การขายแบบแพ็คเกจ (Package Combo Set) การจำหน่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงใน ร่วมกับโปรแกรมการท่องเที่ยวจากท่าเรือ เกาะพักอื่น ๆ ตามเส้นทาง การเดินเรือในราคาพิเศษ ขณะเดียวกันหน่วยงานภายในประเทศต้องมีการจัดกลยุทธ์ ส่งเสริมการตลาดในรูปแบบ โปรแกรมการท่องเที่ยว EEC.+1 เป็นการเชื่อมโยง 3 จังหวัด จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผนวกกับจังหวัดกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมมากที่สุดควบคู่กันไป

**แนวทางเชิงนโยบายที่ 2.** การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวของคนทั้งมวล (Tourism for All City) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ผู้พิการและนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ มีเป้าประสงค์เชิงนโยบาย ได้แก่ 1.) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกต้องตามมาตรฐาน และ 2.) เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และเข้า มามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แห่งชาติ ฉบับที่ 2. พ.ศ. 2560 - 2564 ที่กำหนดแนวทางการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วน ร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ภายใต้ในแนวทางที่ 2. พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการ ท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Pelasol, M. R. J., Tayoba, M. A. T., Mondero, E., Jugado, K., and Lahaylahay, C. (2012) ที่มีการเสนอว่า ควรมีการ ทำงานร่วมกันระหว่างประชาชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น และภาคส่วนของการท่องเที่ยวเพื่อวางแผนและ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ซึ่งประชาชนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมในการนำ แผนการพัฒนาไปปฏิบัติ

**แนวทางเชิงนโยบายที่ 3.** การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล มี เป้าประสงค์เชิงนโยบาย ได้แก่ 1.) เพื่อให้เกิดการสร้างสรรคสินค้า บริการด้านการท่องเที่ยว และกิจกรรมการ ท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวและ ตรงกับความต้องการของผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ 2.) เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มี ความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพด้านการบริการที่ได้มาตรฐาน และ 3.) เพื่อเพิ่มนักท่องเที่ยวพิการและ นักท่องเที่ยวสูงอายุที่เดินทางท่องเที่ยวเข้าโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) และสร้าง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ให้มากขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 (กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา, 2564) ที่มีการระบุโดยประเด็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ

**แนวทางเชิงนโยบายที่ 4.** การยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวลของโครงการพัฒนา ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีเป้าประสงค์เชิงนโยบาย ได้แก่ 1.) เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวของโครงการ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีอารยสถาปัตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและนักท่องเที่ยว ผู้สูงอายุและ และ 2.) เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุ ได้รับบริการทางการท่องเที่ยวที่ เท่าเทียม มีความสะดวกและปลอดภัยในการท่องเที่ยว โดยมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 ยังสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2560 - 2564 ที่มีการ กำหนดแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการบริการการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้พิการและผู้สูงอายุ ได้แก่ แนวทางที่ 1.) การฟื้นฟู ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมและพัฒนาสร้างแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมและรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางเพื่อการพัฒนาเส้นทาง การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุที่ เกศรา สุขเพชร และวาริษฐ์ มัชยมบุรุษ (2555) ได้เสนอว่า ควรมีการปรับ ถอนในสถานที่แหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะลานชมวิว 360 องศา ทุ่งดอกบัวตอง และลานกางเต็นท์ให้สามารถเดิน

โดยรอบได้ หรือ จัดเส้นทางธรรมชาติของทุ่งดอกบัวตอง และห้องน้ำที่ไว้คอยบริการให้ถูกสุขลักษณะ และจำนวนที่มากพอในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังควรจัดทำป้ายเกี่ยวกับข้อมูลตามเส้นทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะจุดชมวิวที่ขาดข้อมูลเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาการปิดหน้าดิน การสร้างจุดชมวิว 360 องศา ซึ่งในปัจจุบันทางเหมืองแม่เมาะได้พัฒนาจุดนี้เป็นสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ตลอดปี

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ปราศจากอุปสรรค หรือการท่องเที่ยวที่เท่าเทียมกัน โดยมีการบูรณาการข้อมูลกันทั้งภาครัฐ ชุมชน ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาเพื่อสร้างแผนพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และเหมาะสมกับบริบทโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.)

2. องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับภาคเอกชนของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้พิการทางการเคลื่อนไหวและผู้สูงอายุของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC.) ในแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นใน ด้านการเข้าถึง ด้านความสะดวก และด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวด้วย

#### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ดำเนินการวิจัยแบบต่อยอด เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในระยะเริ่มต้น ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาภาพรวมในระดับจังหวัด ส่งผลให้ข้อมูลบางประการไม่สามารถลงรายละเอียดเชิงลึกได้เท่าที่ควร ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาตามลักษณะ หรือ ประเภทของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการใช้วิธีวิทยาเฉพาะกรณีศึกษา (Case Study) ซึ่งเป็นวิธีการแสดงความจริงอย่างลุ่มลึกที่เกิดขึ้นภายในบริบทที่มีขอบเขตเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ครบถ้วน และสามารถนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตรงกับภาพลักษณ์ของโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก(EEC.) มากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งศึกษาเจาะลึกในเรื่องของการพัฒนาเทคนิค และกระบวนการการเล่าเรื่อง (Story Telling) ในการสร้างเรื่องราวเชิงประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวระหว่างเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การสร้างความผูกพันทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเกิดความทรงจำ และจดจำประสบการณ์ที่ดีจากการท่องเที่ยว

### References

- Ministry of Tourism and Sports. (2017). National Tourism Development Plan No. 2 (2017 - 2021). Retrieved on 20 September 2021, from the website: <https://www.thai-german-cooperation.info/>
- Tourism Authority of Thailand. (2019). Thailand Mice Forum 2019. Retrieved on 20 September 2021, from website: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=11965>
- Department of Tourism. (2021). MOU project to develop prototype tourist attractions for all people in special areas of Pattaya City and connected areas (Tourism for All). Retrieved on 21 September 2021, from website: <https://www.mots.go.th/News-view.php?nid=10118>

- Sukphet, K., and Mathayomburut, W., (2012). Developing tourism routes for participatory learning for elderly tourists: A case study of the Mae Moh Electricity Generating Authority area and surrounding communities in Lampang Province. Faculty of Management Science and Information Science: University of Phayao.
- Ngamlerddanai, J., Kianwattana, K., and Chamnongchob, A., (2021). Source management. Tourism links to support cruise ship tourists in the Eastern Economic Corridor. University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences, 41(4), 104-121.
- Prachachat Turakij newspaper. (2021). "Disabled" tourists, a new challenge for the Thai tourism industry. Retrieved on 25 September 2021, from website: <https://www.prachachat.net/tourism/news-654589>
- Office of Strategy and Budget. (2020). Pattaya City Development Plan according to NEO PATTAYA guidelines (2020 - 2022). Retrieved on 1 September 2021, from website: <https://shorturl.asia/SzTLP>
- United Nations. (2023). United Nations support for the Sustainable Development Goals in Thailand. Retrieved on 15 September 2021, from website: <https://thailand.un.org/th/sdgs>
- Atthawit Silanoi, Nattapong Chaisaengpratheep, Wanthakarn Seemaroorit, Wattana Tanongphaeng. (2019). The Facilities requirements of tourists traveling to Phra Boromma That Nadun for tourism for all. Journal of the Humanities and Social Sciences Ubon Ratchathani Rajabhat University, Year 10, No. 2 (July-December 2019)
- Allan, M. (2015). Accessible tourism in Jordan: Travel constraints and motivations. European Journal of Tourism Research, 10, 109-119.
- Brown, F. (1991). Tourism for all. Tourism Management, 12(3), 258-260. doi:10.1016/0261-5177(91)90012-I
- Bélanger, C. É., & Jolin, L. (2011). The International Organisation of Social Tourism (ISTO) working towards a right to holidays and tourism for all. Current Issues in Tourism, 14(5), 475-482.
- Choomket Sawangjaroen, Dachanee Emphandhu and Kamthorn Kulachol. (2000) Guidelines of Facilities design for All in National Park. Journal of Environmental Creativity Faculty of Architecture Khon Kaen University Year 16 No. 2 July-December 2017 Department of Marine and Sports, Department of Diving. (2021).
- Chen, C. A. (2016). How can Taiwan create a niche in Asia's cruise tourism industry?. Tourism Management, 55, 173-183.
- Eichhorn, V., and Buhalis, D. (2011). Accessibility: a key objective for the tourism industry. In D. Buhalis and S. Darcy (Eds.), Accessible tourism: concepts and issues (pp. 46-61). Bristol, United Kingdom: Channel View Publications.
- European Network for Accessible Tourism (ENAT). (2018). European Training Certificate Access for All in the Tourism Sector (ETCAATS). Retrieved from [https://www.accessibletourism.org/?i=enat.en.enat\\_projects\\_and\\_good\\_practices.700](https://www.accessibletourism.org/?i=enat.en.enat_projects_and_good_practices.700)

- Eichhorn, V., & Buhalis, D. (2011). Accessibility: A key objective for the tourism industry. *Accessible tourism: Concepts and issues*, 46-61.
- Kesara Sukphet and Warat Mathayombut. (2012). “The development of tourism routes for participant learning for tourists Elderly Case Study electric area Mae Moh Production Department and communities around Lampang Province”. In proceeding the 1st Phayao Research Conference, 162 – 163. Date 12 – 13 January 2012.
- Loi, K. I., and Kong, W. H. (2017). Tourism for All: Challenges and Issues Faced by People with Vision Impairment. *Tourism Planning & Development*, 14(2), 181-197. doi:10.1080/21568316.2016.1204357
- Ministry of Tourism and Sports. (2021). Policy on community tourism development in Thailand. *Journal of Ritsumeikan Social Sciences and Humanities*, 4(2), 13-26
- Münch, H., and Ulrich, R. (2011). Inclusive Tourism. In A. Papathanassis (Ed.), *The Long Tail of Tourism* (pp. 159-169). Germany: Springer Verlag.
- Nutra Sawangasuk. (2017). Cultural Tourism Management for Physically Disabled People. *International Thai Tourism Journal* Vol.6 No. 1 September –December 2017
- Pitak Siriwong and Pattamor Sengdaeng. (2011). The Traveling of Physically Disabled in Thailand. *Veridian E-Journal, SU* Vol.4 No. 2 September –December 2011
- Pelasol, M. R. J., Tayoba, M. A. T., Mondero, E., Jugado, K., and Lahaylahay, C. (2012). Destination in the Southern Part of Iloilo, Philippines. *JPAIR Multidisciplinary Research*, 8(1), 90-97.
- World Tourism Organization (UNWTO). (2013). *Recommendations on accessible tourism*. Madrid, Spain: Author
- World Tourism Organization (UNWTO). (2016). *Accessible tourism for all: an opportunity within our reach*. Madrid, Spain: Author

